

Λίγα Λόγια από τη Σύνταξη για την... Ιστορία

Την 31-12-94 αποχώρησε από την ενεργό δραστηριότητα ο πρώτος διευθυντής αναισθησιολογικού τμήματος στη Β. Ελλάδα. Πρόκειται για τον κ. ΚΥΡΙΑΚΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ, διευθυντή του πρώτου αναισθησιολογικού τμήματος (Π.Γ.Ν.Θ. "ΑΧΕΠΑ") στον βορειοελλαδικό χώρο, που ήταν και το πρώτο που χορηγούσε την ειδικότητα του αναισθησιολόγου.

Την 24-1-95 το Αναισθησιολογικό Τμήμα και η Μ.Ε.Θ.Α. του Π.Γ.Ν.Θ. "ΑΧΕΠΑ" σε μια σεμνή τελετή τίμησαν τον αποχωρήσαντα διευθυντή. Η διευθύντρια του τμήματος κ. Μαρία Γκιαλά εκ μέρους όλων των μελών του αποχαιρέτησε με ό,τι αρμόζει στην περίπτωση τον κ. Παπαδόπουλο. Η παρουσία του διοικητικού διευθυντού κ. Ι. Σιγάλα, του προέδρου του Δ.Σ. του

"ΑΧΕΠΑ" καθηγητού Μ. Πυρπασόπουλου και άλλων καθηγητών της Ιατρικής Σχολής του Α.Π.Θ. (ας μας επιτραπεί η... προσκόλληση σε ορολογία άλλων εποχών) και μελών των ιατρικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών του "ΑΧΕΠΑ", ήταν το κατάλληλο ζωντανό πλαίσιο της όλης εκδήλωσης.

Επειδή τα δικά μας λόγια είναι αδύνατο να περιγράψουν τη συγκίνηση που επικράτησε κατά τις στιγμές αυτές, παραθέτουμε αυτούσιο τον σύντομο λόγο του κ. Παπαδόπουλου στην προσπάθειά μας να αιχμαλωτίσουμε κάτι από το άρωμα και την ομορφιά τους. Οι ευχές μας για μια ζωή γεμάτη υγεία και προσωπική ευτυχία συνοδεύουν τον αποχωρήσαντα συνάδελφο από την ενεργό δράση.

Σύντομος αποχαιρετισμός του αποχωρήσαντος Διευθυντού κ. Κυριάκου Παπαδόπουλου

"Κάθε νέα χρονιά έρχεται με οράματα κι ελπίδες για το ξημέρωμα ενός καλύτερου καινούργιου χρόνου, γεμάτο από υγεία, χαρά, ειρήνη κι ευτυχία, που ανοίγει διάπλατα την πόλη της καρδιάς για να μας δώσει την ψυχική ανάταση, υπέρβαση κι ανάπλαση, εκεί όπου αντηχεί απέραντη αρμονία, στο επουράνιο σχεδιάσμα.

Μέσα από την ανταλλαγή των μηνυμάτων αυτών, το κυρίαρχο συναίσθημα, στην χαραυγή των αισθημάτων μας, είναι η αγάπη προς τον συνάνθρωπό μας, ως η μοναδική έκφραση των βαθύτερων αισθημάτων της ψυχής. Αγάπη πιότερη προς τον πάσχοντα που περιμένει μέσα στο πέλαγος της αβεβαιότητας του από το δέος του θανάτου, ένα σανίδι σωτηρίας θεικής ή ανθρώπινης για να κρατηθεί πάνω του μέχρι το γαλήνιο λιμάνι.

Οι γιατροί και οι αδελφές νοσοκόμοι, αποτελούν μέσα στα μάτια των αρρώστων, τους μικρούς Θεούς, τους λευκούς αγγέλους, που φέρνουν με το σάλπισμά τους, με ένα γλυκό χαμόγελό τους κι ένα τρυφερό χάδι την ελπίδα, το κουράγιο, την παρηγοριά και την αισιοδοξία, που απαλύνει τον πόνο, αλαφρύνει την στεναχώρια και δροσίζει τον πυρετό της τρισβαθής ψυχής τους ενώ ανοίγει ανθούς στις πτυχές της καρδιάς τους κι αγγίζει τη ρίζα, την κρυφή και άωμη της ύπαρξής τους στις δύσκολες μεταβατικές ώρες.

Μέρα γιορτινή, μέρα χαρούμενη σήμερα. Έχουμε συγκεντρωθεί στο χώρο αυτό που φιλόστοργα μας αγκαλιάζει, σαν μια αγαπημένη οικογένεια, για να γιορτάσουμε το άγγιγμα του νέου χρόνου και να δώσουμε ευχές συναδελφικές, αγάπης κι ελπίδας που δίνουν ομορφιά και νόημα στη ζωή μας. Χωρίς αγάπη κανένα στήριγμα, η αγάπη πάντα ελπίζει, πάντα στρέγει, πάντα υπομένει, είναι το σκίρτημα της χαράς.

Για μένα, όμως, σήμερα είναι μέρα συγκινησιακής φόρτισης, διότι ύστερα από 35 χρόνια υπηρεσίας, ήρθε το πλήρωμα του χρόνου, ν' αποχαιρετήσω τον κόσμο και τους χώρους του ΑΧΕΠΑ, που αντιπροσωπεύουν ένα υπέροχο, μοναδικό, τρυφερό, ξεχωριστό κόσμο που τόσα χρόνια έζησα κι αγάπησα. Καθένας και καθ' τι μου θυμίζουν ένα σωρό όμορφες ώρες και δυσάρεστα στιγμιότυπα, που με την μορφή αίσθησης ότι μοιράζομαι τον ανθρώπινο πόνο, ξυπνούν μέσα μου ένα χείμαρο βιωμάτων κι αναμνήσεων που θέλω να τάχω όλα και όλους πάντα κοντά μου, συντροφιά στην υπόλοιπη ζωή μου, για να θυμάμαι την αξέχαστη χαρά κι αγάπη που μου πρόσφεραν, για να πλουτίζω τη συλλογή της μνήμης μου, με μερικές συγκινήσεις κι ευχάριστες στιγμές στα παλάτια των αναμνήσεων, μέσα από την παρέλαση των συλλογισμών μου του κάθε εγκεφαλικού κυττάρου στις πιο νοηματισμένες μου ώρες, σκιαγραφώντας το βίο μου.

Ανάμικτα αισθήματα χαρμολύπης και μνήμες πλημμυρίζουν την καρδιά μου, είναι βαθειά χαραγμένες στην ψυχή μου. Πόσα όνειρα και σκέψεις δεν κάνει ο άνθρωπος στις ώρες του στοχασμού του, πετά με τα φτερά της φαντασίας του σε κόσμους μακρινούς και ζει μ' αυτούς δίνοντας φτερά στα όνειρά του, τις ελπίδες του, στο διάδρομο απογειώσεως, ανιχνεύοντας το ουράνιο τόξο μέσα στην ανθρώπινη αύρα, στη φλόγα της ψυχής, στο άγγελο της Νίκης, με το άγγιγμα του χρόνου.

Ήταν μεγάλη, τολμηρή, ανηφορική η απόφασή μου για την ίδρυση του πρώτου αναισθησιολογικού τμήματος στη Β.Ελλάδα, διότι επωμίσθηκα μόνος μου με (3) τρεις ειδικευόμενους και μια αδελφή, τις ευθύνες όλων των χειρουργείων του ΑΧΕΠΑ: γενικής χειρουργικής, οφθαλμολογίας, ΩΡΛ, νευροχειρουργικής, θώρακος,

καρδιάς, οισοφάγου, αγγείων και το 1965 των μεταμοσχεύσεων οργάνων, νεφρών, κερατοειδούς, τυμπανοπλαστικής μετ' οσταιών, που για πρώτη φορά έγιναν στην Ελλάδα στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ. Η δημιουργική κι ερωτική Θεσσαλονίκη έχει πάντοτε τα πρωτεία στην επιστήμη και στην τέχνη σε κάθε κύτταρο ανθρώπινα ποιητικό. Όλα αυτά κάτω από συνθήκες δυσμενείς κι επίπονες μεθόδους υποθερμίας - νευροληπτοαναλγησίας, διότι τότε δεν υπήρχαν τα σύγχρονα, αυτόματα, ηλεκτρονικά μέσα: καρδιοσκοπία, αναπνευστήρες, καπνογράφοι, αναλυτές αερίων, υπέρηχοι, οξύμετρα, αυτόματη καταγραφή ΑΠ. κ.α. Ο αναισθησιολόγος τότε είχε το ένα χέρι στο σφυγμό και το άλλο στο ασκό και μερικές φορές χρειαζόταν να χρησιμοποιεί τα πόδια του ή τη μασχάλη του για να απελευθερώσει τα χέρια του, για την προετοιμασία και χορήγηση φαρμάκων, υγρών αίματος για την αναρρόφηση και μέτρηση της ΑΠ. Ο δε βόμβος απ' τα ακουστικά στ' αυτιά του, από τη συχνή παρακολούθηση της καρδιάς και των πνευμόνων, ερέθιζε το ακουστικό νεύρο του και ήταν αδύνατο να συγκρατήσει την υπερέκκριση της αδρεναλίνης του. Ο αναισθησιολόγος δεν ήταν το μηχανάκι, όπως το θεωρούσαν τότε που εκπέμπει καυσαέρια που υπνωτίζουν και η κάρτα αερίων κόστιζε μόνο 300 - 500 δραχ, ανάλογα με την ποιότητα των αερίων. Καμμιά μηχανή δεν μπορεί να αντικαταστήσει το γιατρό, τον υπέρμαχο, τον αγωνιστή της ζωής.

Στο ερώτημα του Διευθυντού κ. Σιγάλα που μου έθεσε προ τριμήνου, πώς ήταν δυνατόν αν εξυπηρετηθούν τόσα χειρουργεία, επείγοντα περιστατικά, εφημερίες χωρίς ιδιαίτερη αμοιβή; Η απάντηση είναι ότι χρειάστηκε υπεράνθρωπη προσπάθεια, αυτοθυσία, σκληρός αγώνας, με λίκρα κρυφής, καθημερινής αγωνίας, επιμονή και υπομονή που σκέπαζε την συναισθηματική κατάρρευση, σ' ένα οδοιπορικό δύσκολο, τραχύ, γεμάτο από λακκούβες και επικίνδυνες στροφές, τρέχοντας πών κάτω, ελπίζοντας, όμως, ότι σταδιακά θα ξεπεραστούν όλα τα εμπόδια με την εκπαίδευση νέων αναισθησιολόγων που θα πλαισιώσουν όλα τα νοσοκομεία της Β. Ελλάδας, μου έδινε την ψυχική δύναμη, την αισιοδοξία και την προσδοκία ότι την αγωνομαχία θ' ακολουθήσει η νίκη και η επιτυχία. Πραγματικά, σήμερα, από τους σκαπανείς ειδικευομένους, τους μάχιμους στρατιώτες της πρώτης γραμμής, τους αφανείς ήρωες που δίνουν τη μάχη, διαβαίνοντας το κατώφλι της ελπίδας, με τον αναδρομικό θάνατο, χωρίς να μετρούν τις πελώριες δυσκο-

λίες ενός κατορθώματος, χωρίς να λογαριάζουν τις δυνάμεις τους και αιρηφώντας το θάνατο, κατορθώνουν να τον νικήσουν ή να μετουσιώσουν το αναπόφευκτο, το καταλυτικό, το θεϊκό.

Μέσα στο νόημα της αυτοθυσίας και του υποσυνείδητου σαλπίσματος, περιλαμβάνεται η καλή διάθεση και η θέληση αγωνιστικότητας, να δώσει κάποιος ένα μέρος του πολύτιμου εαυτού του που θα στηρίξει την ζωή του συνανθρώπου του, γι' αυτό και η αξία της προσφοράς της προσφοράς γίνεται μεγαλύτερη, πιο σημαντική για την σωτηρία των αρρώστων, μέσα στο κάστρο της υγείας, της ψυχικής γαλήνης κι ανταύγειας.

Θα μου επιτρέψεται ν' αναφέρω τα ονόματα των πρωτεργατών και πρωτοπόρων αναισθησιολόγων, γιατί σ' αυτούς ανήκει η σημερινή τιμή, που ικατέχουν θέσεις διευθυντών αναισθησιολογίας στα διάφορα νοσοκομεία και να μεταφερθώ νοερά κοντά τους, για να τους συγχαρώ και να τους ευχαριστήσω για τους μακροχρόνιους αγώνες τους στη θεμελίωση του Αναισθητικού Τμήματος του νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ Θεσσαλονίκης.

Η κ. Καπρίνη του Κεντρικού Νοσοκομείου, η κ. Πανάγου και η αείμνηστη Βαβάτση, του νοσοκομείου Ιπποκράτειο, οι κ.κ. Σαφλέκος, Σιάπαντας, Αλεξιάκης κ.α. του 424 ΣΝ, ο κ. Κίτσος του Νοσοκομείου Παναγία, ο κ. Γεωργιάδης του Νοσοκομείου Άγιος Παύλος, ο κ. Μένος του Νοσοκομείου Κατερίνης, ο κ. Ανδρεάδης του Νοσοκομείου Βεροίας, ο κ. Αγαθονίκου του Νοσοκομείου Βόλου, ο κ. Χ' Αποστολίδης του Νοσοκομείου Κιλκίς, η κ. Παπαδοπούλου του Νοσοκομείου Λαρίσης, κ.α. στα διάφορα νοσοκομεία της Ελλάδας.

Όλοι οπλισμένοι με καρτερικότητα, σθένος και επινοητικότητα ακολούθησαν μια γόνιμη πορεία, υψηλόφρονη για το μεγαλείο της πανανθρώπινης αγάπης, μέσα στο πέλαγος τόσων προβλημάτων, προσφέροντας θυσίες στο Ναό του Ασκληπιού.

Κατά την περίοδο της χούντας είχαμε εκτός από το stress της εργασίας και την ψυχολογική καταπίεση. Φαρμακευμένος χρόνος, ποτέ δεν απουσιάζουν οι πρόθυμοι να προδώσουν, χαφιέδες με το μουντό πρόσωπο του Ιούδα, οι λεγόμενοι σήμερα "κοριοί", που μας προβληματίζουν με την πράξη της προδοσίας. "Κοιμάσαι με τους σκύλους, ξυπνάς με κοριοίς και ψύλλους στ' αυτιά". Χαρακτηριστικό είναι ότι με κάλεσε ο τότε Διευθυντής, απόστρατος αξιωματικός, για να μου κάνει την παρατήρηση ότι δεν πρέπει να διαβάζω την εφημερίδα "Μακεδονία". Η απάντησή μου ήταν ότι δεν υπάρχει ελευθερία

του τύπου κι όλες οι εφημερίδες γράφουν τα ίδια. Επίσης ζήτησε την αποβολή του ειδικευόμενου τότε αείμνηστου Κριθαρίδη, γιατί είχε παλαιότερα ως φοιτητής, συνδικαλιστική δράση. Όχι είναι καλός και απαραίτητος. Κερδίζοντας τη μάχη με το όχι, φανερώνεις τη μεγάλη δύναμη της Τόλμης που κλείνει μέσα της τη μαγεία της.

Σ' ένα δε περιστατικό παιδιατρικής κλινικής, παιδί στρατιωτικού με αναπνευστικά προβλήματα, ζήτησε να υπάρχει ένας αναισθησιολόγος, ακοίμητος φρουρός, νύχτα και μέρα, για να του κάνει αναρρόφηση σε περίπτωση ανάγκης. Δεν επαρκούσαν οι αναισθησιολόγοι για τα χειρουργεία, πώς θα μπορούσα να διαθέσω για την επιπρόσθετη, παράλογη απαίτηση, αναισθησιολόγο; Ήταν εντολή στρατιωτική, αποφασίσαμε και διατάσομε, η γλώσσα των ελλήνων πρέπει να μπει στο γύψο. Ο ελληνισμός είναι το φιλότιμο, είναι ο καημός της ελευθερίας και δικαιοσύνης. Θεριά οι άνθρωποι, δεν μπορούν το φως να το αντέξουν, "της διακαισύνης ήλιε νοητέ, μη παρακαλώ σας μη, τη χώρα μου ξεχνάτε"

Ξέχασαν ότι η ιστορία απέδειξε ότι η γνώση και η θύμηση γιγαντώνει τους αδύναμους στους τρικυμισμούς και την παραζάλη της ταπεινοφροσύνης, εκείνων που στέκονται απειλητικοί μπροστά τους. Οι έλληνες γνωρίζουν να κρατάνε ψηλά τη σημαία της Λευτεριάς και της Λύτρωσης, τολμωθέρωμα της ψυχής.

Πιεζόμασταν με κάθε τρόπο, αλλά δεν φθάναμε σ' αδιέξοδο, βρισκόμασταν σ' αμηχανία, αλλ' όχι σ' απελπισία. Ακολουθήσαμε το δύσβατο μονοπάτι της απόφασής μας, να φτιάξουμε έναν κόσμο από το τίποτα που πλαισιώνουν.

— Οι παρενέργειες δεν άργησαν όμως να εκδηλωθούν από το έντονο stress το υπερβολικό άγχος και την υπερένταση, παρουσίασα ψυχική και σωματική υπερκόπωση που είχε σαν συνέπεια να υποστώ εγκεφαλικό, ισχαιμικό επεισόδιο, πέφτοντας αναίσθητος έξω από το χειρουργείο και νοσηλεύομενος στη μονάδα εντατικής θεραπείας, σε πλήρη ακινησία για 10 ημέρες απόγνωσης, παραζάλης, κατάρρευσης, βυθισμένος σε κλυδωνισμό αλάλητο.

Ξαπλωμένος στο κρεβάτι του πόνου, σκεπτόμουν πόσο σοβαρή μπορεί να είναι η κατάστασή μου κι έβλεπα την ανησυχία ζωγραφισμένη στα πρόσωπα των αγαπημένων μου συγγενών μπροστά στον οίστρο της αμφιβολίας που έκρυβα μέσα μου. Αλήθεια, πόσο οδυνηρό είναι να είσαι άρρωστος; Ευχαριστώ το Θεό και τους

θεράποντες γιατρούς, με επικεφαλής τον κ. Μπαλογιάννη, τους συνεργάτες μου και τις αδελφές για την ηθική συμπαράσταση. Ιδιαίτερα πρέπει να ευχαριστήσω τον καθ. κ. Κατσώχη για την καθημερινή φροντίδα του, μια προσφορά αγάπης, καλοσύνης και πραότητας, το ευαίσθητο πλησίασμά του με το λεπτό χαμόγελό του. Αλήθεια, πόσο κουράγιο παρηγοριά και ψυχική τόνωση δίνουν στον άρρωστο, μια χαρούμενη ματιά, ένα γλυκό χαμόγελο, ένα τρυφερό χάδι; Απαλύνουν τον πόνο, αλαφρύνουν την στενοχώρια στηρίζουν κι ενθαρρύνουν τον άρρωστο, δίνοντάς του πνοή ζωής, μέσα στη δίνη της ασθένειας.

Ας μην ξεχνάμε να τα χαρίζουμε ανοιχτόκαρδα, είναι το καλύτερο φάρμακο, το βάλαμο της ψυχής, είναι μια αληθινή εκδήλωση αγάπης και συμπόνιας στο μικρό κόσμο, που σπέρνει χαρά και άνθη στους ανανθους τόπους της ψυχής κι ανθοβολούν κρίνα άσπρα.

Όλα όσα ανέφερα παραπάνω μαζί με άλλους λόγους και την επιπρόσθετη σωματική μου εξάντληση, από προσβολή λοιμώδους ηπατίτιδας, από τις συχνές επαφές με τα αίματα των ασθενών, με υποχρέωσαν τα τελευταία χρόνια να περιορίσω τις δραστηριότητές μου. Αισθανόμουν ειλικρινά, πολύ άσχημα και άβολα, καταθλιπτικά.

Με το σκεπτικό όμως ότι ο κύκλος της ζωής περιέχει και την ακμή και την βιολογική φθορά και αναγκάζει εκείνους που η ζωή έχει πληγώσει να αποκαλύπτουν την ψυχή τους, τα μυστικά τους, τις απογοητεύσεις τους, στην ανίχνευση των δρόμων ουσιαστικής απεμπλοκής τους από το ασφυκτικό περιβάλλον που γίνεται όλο και πιο ουσιαστική προτεραιότητα, μέσα στο λαβύρινθο των συνειδήσεων, σε μια πλευρά ανθρώπινη υπερηχογραφία γνώσης.

Ο απόηχος από την ηχοδιάσταση της ζωής, ότι ο άνθρωπος έρχεται στον κόσμο με βάση την ελπίδα, πορεύεται με πίστη αδάμαστη, δοκιμάζεται στους ανήφους και κατήφορους της ζωής, γεύεται την ανησυχία της τόλμης, αποδέχεται την γοητεία της προσφοράς, τότε μπορεί να χαιρέται για την πρόοδο των νεώτερων συνεργατών του και να παραδίδει την σκυτάλη στο σταυροδρόμι ανανέωσης, προσεγγίζοντας την χαρά των συνεργατών του, σ' ένα μαγικό αντίκρουσμα της μεγάλης αλλαγής.

Είναι γεγονός σήμερα ότι το αναισθησιολογικό τμήμα του Ν. ΑΧΕΠΑ είναι το καλύτερο της Ελλάδας από διοργάνωση και εκπαίδευση, με τη φωτισμένη ηγεσία της κ. Γιάλα και των συνεργατών της, που διακρίνονται

για το ήθος, την αφοσίωση στο καθήκον, την επιστημονική τους κατάρτιση και κυρίως για την ανθρωπιά τους και την αγάπη τους προς τον άρρωστο. Οι αρετές που προδιαγράφουν το μέλλον, τη νέα περίοδο ν' ανατέλει λαμπερή για την αναγέννηση της πατρίδας μας και των εσωτερικών αξιών και την αναβάθμιση του δημόσιου βίου. Η ευσυνείδητη εκτέλεση του καθήκοντος, της ευθύνης, της αγάπης, θεωρούνται ανέκαθεν, βασικές αρχές μιας πολιτείας, που ανοίγουν νέους ορίζοντες, ελπιδοφόρους, δημιουργικούς, που μας απογειώνουν σε υψηλότερα πνευματικά επίπεδα, στο απάνθισμα της ζωής, στο θρίαμβο, στους αντικατοπτρισμούς εσωτερικών αξιών.

Σμιλεύοντας το χρόνο, παρατηρούμε ότι τα τελευταία 30 χρόνια έχουν συντελεσθεί απίστευτα επιτεύγματα και τεράστια πρόοδος στην Ιατρική Επιστήμη. Η εξέλιξη της τεχνολογίας βοήθησε στην επίτευξη νέων ανακαλύψεων σ' όλους τους τομείς της Ιατρικής. Η αναισθησιολογία είναι επιφανέστατη επιστήμη, συντέλεσε στην αλματώδη εξέλιξη της χειρουργικής, είναι πλούσια από ιατρικές γνώσεις, επίπονη ειδικότητα, απαιτούσα μακροχρόνια εκπαίδευση και άσκηση στα πολλά σωτήρια πλοκάμια της Ιατρικής κι Εντατικής Θεραπείας. Ο αναισθησιολόγος πρέπει πρώτα να είναι καλός γιατρός, να γνωρίσει, μέσα στο πέλαγος της γνώσης, καλά την ανατομία του σώματος και της ψυχής, φαρμακολογία, φυσιολογία, καρδιολογία, παθολογία, νευρολογία, βιοχημεία, αιματολογία.

Η παρουσία του αναισθησιολόγου είναι απαραίτητη σ' όλους τους κλάδους της ιατρικής. Καθημερινά εκτός των χειρουργείων, δέχεται καλέσματα για την ανάταξη καρδιακής ανακοπής, αναπνευστικής ακταστολής, σε πολλές παθολογικές περιπτώσεις, εγκεφαλικών επεισοδίων, αλλεργικών καταστάσεων, δηλητηριάσεων, ατυχημάτων κ.α. για την αποκατάσταση αιμοδυναμικών διαταραχών, αναπνευστικών προβλημάτων, καρδιακών αρρυθμιών, καταστολή του πόνου κ.λ.π.

Είναι πανταχού παρόν, σε μονάδες εντατικής θεραπείας, αγγειογραφίες, τομογραφίες, έτοιμος να προσφέρει, πρόθυμα, σε κάθε αγωνιώδες κάλεσμα από όλα τα τμήματα του Νοσοκομείου, τις υπηρεσίες του, την στοργή του, στον άρρωστο.

Αλλά μέχρι σήμερα δεν βρήκε την πλήρη ηθική και υλική αναγνώριση και δικαίωση.

Σπανίως θ' ακούσει ένα ευχαριστώ από τον άρρωστο και σπανιότερα από τους χειρουργούς, όταν τους αλλά-

ζουμε το φωτισμό ή μας αλλάζουν τα φώτα με τις 10ωρες επειβάσεις, τους εκνευρισμούς, τις φωνασκίες με αποχρώσεις υψηλών τόνων και καμπύλες, σαν ένδειξη συναδελφοσύνης, ο αναισθησιολόγος εξακολουθεί να είναι ο μάχιμος άγνωστος στρατιώτης της πρώτης γραμμής, δίνοντας τη μάχη με το χάρο, την ασυστολία της καρδιάς, την καταστολή της αναπνοής, σπέρνοντας πνοή ζωής, χαρά και φως, χωρίς την πρέπουσα επιβράβευση. Πιθανόν ύστερα από πολλά χρόνια, η πέννα να ζωντανέψει την δυναμική του παρουσία, του παλμούς της καρδιάς του, τον τόνο των συναισθημάτων του, την υπερέκκριση της αδρεναλίνης του, κατά την εκτέλεση του καθήκοντος, υπηρετώντας το χρέος, τον άνθρωπο τη διάνοια και την καρδιά του, κερδίζοντας τη μάχη της ζωής.

Δεν θα επεξαθώ περισσότερο στην ιστορία του Αναισθησιολογικού Τμήματος, για να μη σα κουράσω, άλλωστε δεν θά 'φτανε ένα βιβλίο για να αναπτύξω όλα όσα σχετίζονται με τα 35 χρόνια υπηρεσίας μου, μια πορεία Οδύσσειας, μέθεξης, ανέλιξης, παραζάλης, πάντοτε διαβαίνοντας το μονοπάτι της ελπίδας για μια παράλλαξη ενός ευχάριστου σκηνικού. Από τις πολλές πτυχές του Α.Τ. ανέφερα μόνο το ρόλο που παίζει το συναίσθημα του ανθρώπου για την δημιουργία, ανάπτυξη και προσφορά στον άρρωστο, που τα ηλεκτρομαγνητικά του κύματα τον παρασύρουν στους δαιδάλους της αγωνίας και της απόγνωσης.

Τελειώνοντας, επιθυμώ να απευθυνθώ στους νεότερους συναδέλφους, τα περιήφανα νειάτα, την θαυμάσια νεολαία, την ελπίδα του μέλλοντος, την άνοιξη της ζωής, για να τους υπενθυμίσω από τον όρκο του Ιπποκράτη: "το αγνώσ και οσίως διατηρήσω τον βίον και την τέχνην την εμμήν", "βραχύς μεν ο βίος η δε τέχνη μακρά", αιώνια γιγάντια. Η ιατρική τέχνη χρήζει μακροχρόνια μάθηση και σύνεση, προς απόκτηση της απαιτούμενης πείρας, καθόσον η απειρία είναι κακός θησαυρός, ένα χαλκείο αγνωσίας. "Τα δε ιερά της τέχνης... ιεροίσοιν ανθρώποισι δείκνυνται". Ο κυματοθραύστης της αρρώστειας η τέχνη, είναι ιερή και απαιτεί αγνούς ανθρώπους, διότι το πνεύμα είναι αιώνιο, αθάνατο, αλώβητο, είναι ο φάρος της ζωής που μας καθοδηγεί σε κάτι πιο φωτεινό, πιο ολοκληρωμένο. Είναι το "αείγων πυρ" που δίνει συνέχεια στη ζωή, διαθλάται ολόγυρα με ένα σάλπισμα πνευματική ομορφιάς στην ουράνια οθόνη, θερμαίνοντας τις πτυχές της ψυχής στο φως της αρετής, το γλυκό φως που ανατηδά πλούσιο, λυτρωτικό, από τη λέξη "Πνεύμα". Ο Θεός πνεύμα εστί. Ο γιατρός, ο πραγματικός επιστήμων

και άνθρωπος δια της θείας τέχνης εξυψούται και γίνεται ισόθεος "ιατρός γαρ φιλόσοφος, ισόθεος" και πολλών ανδρών άξιος. Σοφία και επιστήμη πάντων κράτιστον είναι των ανθρώπινων πραγμάτων. "Αν γαρ παρήφιλανθρωπή, παρέστι και φιλοτεχνική". Αν είναι πρώτα καλός άνθρωπος, τότε θα είναι και καλός γιατρός. "Αληθείας εραστής και των καλών της τέχνης". Έκαστος μετάγει την σοφίαν εις την ιατρικήν την νησίδα αναπνοής.

Αγαπητοί μου ασκληπιάδες, στρέψτε το ενδιαφέρον σας στην καλλιέργεια της επιστήμης και της πνευματικής ανάπτυξης, τότε θα επιτύχετε μια αρμονική σύγκλιση, δημιουργική που συνεγείρει, μεγαλύνει και θριαμβεύει όλο χαρά, σε μια εποχή που οι κοινωνικές και πολιτικές αναζητήσεις έχουν χάσει τον προσανατολισμό τους και είναι αναγκαίος ο επαναπροσανατολισμός και η αναβάθμιση της πολιτείας, της παιδείας, της υγείας, της πρόνοιας. Μας χρειάζεται μια ιδέα ηθικής μεγαλοσύνης που

μπορεί να φεγγοβολήσει πνευματικά.

Κατά τον Pasteur, η εργασία, η θέληση, η επιτυχία γεμίζουν την ανθρώπινη ύπαρξη, χαρίζουν την γαλήνια ειρήνη και λαμπερή ευτυχία στο στερέωμα, στο ζωντανέμα της ελπίδας - της ψυχής.

Αγκαλιάστε με την λαμπρότητα της ψυχικής σας δύναμης την επιστήμη σας, το πνεύμα μη σβήνεται, το καλόν κατέχετε, και τότε θα νιώσετε υπερήφανοι και θα πετάτε σαν τους λευκούς γλάρους ψηλά που με το φτερούγισμά τους σκορπίζουν τα τρισεύγενα λουλούδια της χαράς και της αγάπης στον άνθρωπο, με την λευκή στολή της αρετής, για ν' ανθοβολήσει και να καρπίσει ένας νέος πολιτισμός, μέσα από τις κατολισθήσεις των καιρών μας.

Ω! Αρετή, πολύτιμος Θεά
σήμερον την γην μη παρατήσεις
την πατρικήν μου".